

Alternatif Eğitim Modeli Olarak Ev Okulu Modelinin İncelenmesi

Derleme Makale/ Review Article

 Berire Sena ÇİVİCİ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
 Hatice ÖZASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Öz

Ev okulu, çok eski dönemlerden beri var olan çeşitli ülkelerde uygulanmış ve hala uygulanmakta olan bir alternatif eğitim modelidir. Ev okulu modelinin tanımlarına bakıldığında birbirinden farklı tanımlar olduğu görülmektedir. Kimi araştırmacı ev okulunu ev ortamında okuldaki eğitimin verilmesi olarak değerlendirirken kimisi de eğitim fırsatının okul dışına taşındığı bir model olarak ifade etmiştir. Ayrıca çocukların okul ortamındaki çatışmalardan, şiddetten çocukları kurtarmak için ailelerin başvurduğu bir yöntem olarak da söylenmektedir. Ev okulunun tarihçesine bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri ve Norveç'te ilk örnekleri görmek mümkündür. Ülkelerde ev okulu süreci değişim göstererek ilerlemiştir. Bu model ile yetişen ünlü devlet adamları da bulunmaktadır. Ev okulu modeli aileler tarafından tercih edilmesinde birçok neden bulunmaktadır. Ebeveynlerin çocukları için daha güvenli bir ortam kurmak istemeleri, kardeş ilişkileri için iyi olacağı düşüncesi, tipik pedagojik eğitimden çocuklarını uzak tutmak istemeleri, çocukların akademik başarılarının ev okulu ile daha yüksek olacağı düşüncesi, okuldaki şiddet ortamından çocuklarını uzaklaştırma düşüncesi gibi nedenler bunlardan bazılarıdır. Ailelerin bu düşünceleri bazı eğitimci yazarlar tarafından da desteklenmektedir. Ancak her aile ev okulunu uygulayamamaktadır. Ev okulu uygulamaları bazı ülkelerde resmi okul statüsünde ele alınmaktadır. Uygulama açısından bir ülkenin başka bölgelerinde de farklılıklar bulunmaktadır. Uygulanacak program aileler için bazı bölgelerde temin edilirken bazı bölgelerde aileler kendi imkânlarıyla uygulama yapmaktadır. Uygulamalarda normal okullardan daha fazla yöntem, teknik, materyal kullanma imkânı bulunduğu için çocuklar açısından daha farklı deneyimler elde etme fırsatı doğurmaktadır. Bunun yanında ev okulu ile eğitim gören çocukların diğer çocuklara göre akademik açıdan bir farklarının olup olmadığı kesin değildir. Tüm bu durumlar karşısında ev okuluna yönelik olarak toplumsallığı zedelediği, vatandaşlık bilincinin yetersiz kalacağı, çocukları sosyalleşmesine çok imkan tanınamayacağı gibi eleştiriler de mevcuttur. Bu çalışma da alternatif bir eğitim modeli olan ev okulu modeli incelenmiş ve gelecek araştırmalar için önemli bir literatür kaynağı elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Ev Okulu,
Alternatif Eğitim Modeli,
Okul Öncesi.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 7.05.2020
Kabul Tarihi: 23.09.2020
E-Yayın Tarihi:
26.06.2021

Examining the Homeschool Model as an Alternative Education Model

Abstract

Home school is an alternative education model that has been and has been applied in various countries that have existed since ancient times. Looking at the definitions of the home school model, it is seen that there are different definitions. While some researchers considered home school as the delivery of education in the home environment, some expressed it as a model in which the education opportunity was moved out of school. It is also said to be a method that families use to save children from conflicts and violence in the school environment. Looking at the history of the home school, it is possible to see the first examples in the United States and Norway. The home school process in countries has progressed with change. There are also famous statesmen who grew up with this model. There are many reasons why the home school model is preferred by families. Some of the reasons such as parents' wish to establish a safer environment for their children, the idea that they will be good for their sibling relationships, their desire to keep their children away from the typical pedagogical education, the academic achievement of the children will be higher with the home school, and the thought of removing their children from the environment of violence in the school. These thoughts of families are also supported by some educator writers. However, not every family can implement the home school. When looking at the general characteristics of families implementing home school, it is seen that families with high academic careers and financial income prefer more. In addition, families should be in a structure that is pedagogically sufficient and that participates in social and cultural activities. Home school practices are considered as official school status in some countries. There are also differences in other parts of a country in terms of implementation. While the program to be implemented is provided for families in some regions, families in some regions practice with their own means. Since it has the opportunity to use more methods, techniques and materials than normal schools in practice, it creates an opportunity to obtain different experiences for children. Besides, it is not certain whether the children educated with home school have an academic difference compared to other children. In the face of all these situations, there are criticisms for home school that damage the sociality, citizenship awareness will be insufficient, and it will not be possible to socialize the children. In this study, home school model, which is an alternative education model, has been examined and an important literature resource has been obtained for future research.

Keywords

Homeschooll,
Alternative Education
Model,
Preschool.

Article Info

Received: 7.05.2020
Accepted: 23.09.2020
Online Published:
06.26.2021

Giriş

Eski dönemlere bakıldığında eğitim için belli bir kurum olmadığı görülmektedir. Çeşitli ortamlarda bireylere eğitim verilerek hem hayatı öğrenmeleri hem de kendilerini tanımları sağlanmıştır. Daha sonraki dönemde okul adı verilen bir kuruma atfedilen eğitim daha sonra tekrar okulsuzlaşma yoluna giden bir süreci takip etmektedir (Aydın ve Pehlivan, 2000).

Ev okulu günümüzde alternatif eğitim modelleri arasında ele alınan ve özellikle gelişmiş ülkelerde yaygınlaştığı görülen bir modeldir (Kartal, 2014). ABD, Kanada, Norveç, Belçika, Çek Cumhuriyeti, İsviçre, Güney Afrika, Fransa, İngiltere, Avustralya, İrlanda, Rusya, Yeni Zelanda ve İsrail ev okulu modelinin yasal olarak uygulandığı ülkeler arasında sayılabilir (Kaya, 2015). Ülkemizde ise ev okulu modeli sadece özel eğitime ihtiyacı olan ve zorunlu eğitim yaşındaki bireylere yönelik evde ve hastanede eğitim hizmetleri yönetmeliğindeki esaslara dayalı olarak verilebilmektedir. Bu esaslar ise öğrenciye hizmet verecek öğretmenin sınıf öğretmeni ya da branş öğretmeni olması, sürece ailenin sürekli dahil olması, değerlendirmenin sürekli olması şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2010).

Ev okulu tanımı birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin Lyman'a (1998) göre ev okulu, çocukların eğitimin ev ortamında verilmesidir. Süreç içerisinde sınıf ortamı ise dünyadır. Lines'e (1995) göre ev okulları, her yerde eğitim fırsatı sağlayan bir modeldir. Nelson'a (1986) göre ise ev okullarının ortaya çıkması okullardaki şiddet, çatışma, disiplinsizlik ortamından çocuklarını kurtarmak isteyen ailelerin güvenlik, ahlak, kaliteli eğitim ihtiyacı nedeniyle olmuştur (Akt. Tösten ve Elçiçek, 2013). Ev okulu için genel bir tanım yapılacak olursa, eğitimin ev ortamında, ebeveynler tarafından verilen, planlı etkinlikler olarak düzenlendiği eğitim modeli olarak tanımlanabilir. Tamamen evde olan ya da bazı etkinlik ya da dersler için okuldan destek alınan uygulama türleri bulunmaktadır. Her iki uygulamada da çocuk özgürdür ve program aileler tarafından kararlaştırılır (Taşdemir ve Bulut, 2015). Kuruluş amacına göre ise ev okulları ideoloji temelli ve pedagoji temelli olarak ikiye ayrılmaktadır. İdeoloji temelli ev okulları ailelerin dini görüşü ile şekillenmektedir. Özellikle Hristiyan ailelerin tercih ettiği bilirse de Müslüman, Budist, Yahudi aileler de ev okullarına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Pedagoji temelli ev okulları ise okul mantığı ile aynı olup sadece okul ortamının ve derslerin yetersizliğinden dolayı ev ortamında eğitimi tercih eden aileler tarafından benimsenmektedir. Bu aileler okul müfredatını çocuklarına göre planlayıp uygularlar (Tösten ve Elçiçek, 2010).

Tarihçe

Ev okullarının başlangıç yerlerine bakılacak olursa ilk olarak ABD'de ortaya çıktığı söylenebilir. Norveç eğitim sisteminde de bu özel bir uygulama olarak tarihsel süreçte görülmüştür. Amerika'da uzlaşma döneminin başında, ebeveynler çocuklarının eğitimi için sorumluluğu üstlenmiştir. On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda bazı ebeveynler çocuklarını kısa süre boyunca bir okulda okumak için göndermiş olsalar da, eğitimlerinin çoğu aile ortamında gerçekleşmiştir (Gutfeld ve Rabin, 2017).

Ev okulu kavramı ABD'de yeni ortaya çıkmış bir kavram değildir. Özellikle koloniler döneminde kurumsal bir yapıda olmayan okullar yerine ev okulları kullanılan bir model olmuştur. Abraham Lincoln, George Washington gibi devlet adamları da ev okulu modeli ile yetişmiş kişilerdir (Taşdan ve Demir, 2010).

Yirminci yüzyılda, Amerikan toplumunda meydana gelen kavramsal değişiklikleri yansıtan, halk eğitim sistemi kademeli bir laikleşme süreci yaşanmıştır. Bu süreç Protestan muhafazakârları tarafından sert eleştirilerle karşılanmıştır. Bu bağlamda, çocuklarına değerlerini ve Hristiyan dünya görüşünü aşlamak isteyen ebeveynler alternatif düzenlemeler aramaya başlamışlardır. Bazıları devlet okullarının müfredatlarında bir değişiklik meydana getirmeye çalışırken, diğerleri tamamen kurumsal eğitimden çekilmiş ve evde eğitim görmeye başlamıştır. Kamusal, yasal yollarla mücadele edilerek ebeveynler evde eğitim konusunda hak kazanmıştır. Bu hareket ikiye bölünmüştür: Dinsel lider Dr. Raymond Moore liderliğindeki dini sağ kanat ve yazar ve eğitimci John Holt'tan ilham alan karşı kültür hareketinden kaynaklanan özgürlükçü bir solcu grup (Gutfeld ve Rabin, 2017).

Ev okullarının yaygınlaşması 19. Yüzyılın sonlarında olmuştur. 1960'larda artan ev okulları devlet okullarına karşı olan liberallerin tepkisinin sonucudur. Özellikle New York'ta devlet okullarının yanında ev okulları da çoğunluk oluşturmuştur. Önceleri devlet okullarına bir alternatif olduğu için izin verilmeyen ev okullarına eğitimde yerleşme ve anne baba özerkliği olarak yaklaşan Holt en büyük destekçidir (Taşdan ve Demir, 2010). John Holt, özellikle "okulsuzlaşma" kavramını ortaya koyan ve okullara yönelik eleştirilerde bulunan kişidir. Holt'a göre çocuk yapay bir ortamda, birbiriyle ilişkisiz parçaların bir arada öğretilmeye çalışıldığı bir ortamda, ilgisini koruyup anlamlı öğrenme gerçekleştiremez. Pek anlayamadığı semboller, sözcükler çocukların sağduyu ve gerçeklik duygularını sakatlar (Holt, 1999). Holt, ailelerin eğitim konusunda kendi tercihlerini yaparak bir yol izlemelerine yönelik "okula gitmeden" anlamında "unschooling" sözcüğünü kullanmayı tercih etmiştir (Kartal, 2016).

Ev okullarını, 1960'lı yıllarda özellikle ailelerin din eğitimi için tercih ettiği, 1970-80'li yıllarda ise bu algının yanında yasal yolla daha özgür ortamda eğitim anlayışı ile devam edilmiştir. 1990'larda ise ev okulu uygulamak isteyenlerin uygulayıcı sertifikası alma zorunluluğu getirilse de bu durum tepkiler sonucu gerçekleştirilememiştir. ABD'de uygulama sıkıntıları oluşturacağı nedeniyle engellenmek istenen ev okulu uygulaması, teknolojinin gelişimi, internet kullanımının yaygınlaşması ile daha aktif hale gelmiş, ev okulu uygulayan aileler arası iletişim artmış ve materyallere ulaşım daha kolay olmuştur. Özellikle ev okulu savunucularının bir araya gelebilmesi ve toplumsal etki oluşturmaları bu uygulamanın devamını sağlamıştır (Taşdan ve Demir, 2010).

Norveç eğitim sistemine bakıldığında sürecin 1739'da başladığı söylenebilir. Norveç'in geç şehirleşmesi, kırsal kesimin ekonomik olarak gelişmemiş olması nedeniyle çocuklar haftada üç gün okula gidebilmişlerdir. 1970'lerde özel okul yasası yürürlüğe girmiş ve okullara devlet desteği alma zorunluluğu getirilmiştir. 1980'lerin sonuna kadar sadece Hristiyan okulları ve Rudolf Steiner okullarının açılmasına izin verilmiştir. 1739'dan itibaren evde eğitim uygulamaları olsa da sayısı azdır. 1993-94 yıllarında modern ev eğitimi hareketinin başladığı söylenebilir. 1998'de özellikle kırsal kesimde görülen ev eğitimi son dönemlerde kentte de yaygınlaşmıştır. Ülkede okulun değil eğitimin zorunlu olması ev okullarının yaygınlaşmasını sağlamıştır (Taşdan ve Demir, 2010).

İngiltere'de ise 1800'lü yıllarda çıkan eğitim yasası sadece okulları kapsamayan, ailelerin evde bir öğretmen yardımıyla çocuklarına eğitim verebileceklerine yöneliktir. Evde eğitim için öğretmen tutma zorunluluğu ise 1910'da bazı ailelerin mahkemeye başvurması sonucu kaldırılmıştır. Günümüzde İngiltere'nin eğitim sistemine bakıldığında eğitimin zorunlu ama okulun zorunlu olmadığı görülmektedir. Evde eğitim, yerel otoriteler tarafından yeterli olup olmadığı kontrol edilmektedir (Hendek, 2019).

Ev okulu modelinin tarihi her ülke için aynı değildir. Ancak bu uygulamanın başlangıcının eski zamanlara dayandığı söylenebilir. Özellikle bu ülkelerin gelişmiş olmaları ortak özellikleri açısından dikkat çekmektedir. Bunun dışında bu ülkelerde yaşayan toplumun kültürel olarak da farklı özellikte olması ev okulunun yaygınlaşmasını sağladığı söylenebilir.

Ev Okulunun Tercih Edilme Nedenleri

Ev okulunun tercih edilmesinin bir çok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ailelerin müfredatı çocuklarına göre kişiselleştirmek istemeleri
- Evde eğitim ile akademik başarının daha yüksek olacağı düşüncesi
- Okullardaki tipik pedagojik yaklaşımdan ayrılmak istenmesi
- Ebeveyn, çocuk, kardeş arasındaki ilişkileri güçlendirme
- Çocukların yetişkinlerle sağlıklı iletişim kurarak sosyalleşmesi isteği
- Okullardaki şiddet ortamından çocukları uzaklaştırmak
- Akranları ile iletişimlerinin daha sağlıklı olması (Ray, 2015).

Ayrıca ev okulunun tercih edilme nedenlerine yönelik ailelerle yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında aşağıdaki nedenler görülmektedir:

- Eğitimin evde daha iyi verileceğine inanılması
- Dini olarak çocukların yetiştirilmek istenmesi
- Okuldaki kötü öğrenme çevresi
- Ailesel nedenler
- Karakteri geliştirme ihtiyacı
- Okulda öğretilenlere itiraz
- Okulun çocuğu değiştiremeyeceğine olan inanç
- Okuldaki sorunlu öğrenciler
- Çocuğun özel ihtiyaçlarının olması
- Ailenin kariyeri
- İstenilen okula gönderememe
- Ev eğitiminin bütün yılı kapsamaması ve esnek olmasıdır (Aydoğan, 2007).

Ayrıca Amerika’da bu nedenler arasından en çok dinsel nedenlerin ev okulunun tercih edilme nedeni olduğu görülmektedir (Kartal, 2016). İngiltere’de de durum Amerika ile benzerlik göstermektedir (Hendek, 2019). Aileler, okulların dini eğitimde eksik kalacağı inancı ev okullarını yaygınlaştırmıştır. Ailelerin evdeki eğitimin daha hızlı ve çocuklarının seviyesine göre yapabilecek olmaları, uzun süreli ve kısa süreli hedefler açısından çocukları için en uygun planlamayı yapabilmeleri ev okullarının tercih edilmesini sağlamaktadır (Bauman, 2001).

Tüm bu nedenlerin yanında eğitimci ve yazar olan John Taylor Gatto’nun görüşleri de ailelerin ev ortamını çocukların eğitimi için tercih etmelerini destekler şekildedir. Gatto eğitimi: “Tanımı ne olursa olsun eğitim, sonunda

sizi uyumlu birine değil, benzersiz bir bireye dönüştürmelidir. Size büyük güçlükleri göğüslemenize yardımcı olacak, özgün bir ruh katmalıdır, yaşamınız boyunca yol haritanız olacak değerleri keşfetmekte sizi özgür bırakmalıdır. Ruhsal anlamda zengin; nerede olursa olsun, kiminle olursa olsun, yaptığını seven biri olmanızı sağlamalıdır. Neyin önemli olduğunu; yaşamayı ve ölmeyi öğretmelidir.” şeklinde tanımlar. Gatto’nun öğretmenlik yıllarındaki tecrübeleri okullardaki eğitimin bu tanıma imkân vermediği göstermektedir. Okulu bireyleri tek tipliğe zorlayan, bireysel alanın olmadığı ortamlar olarak ifade etmiştir (Gatto, 2018).

Ev Okulu Uygulayacak Ailelerin Özellikleri

Ev okulu uygulaması maliyetli bir uygulamadır. Ailelerin maddi, sosyal, pedagojik açıdan yeterli, kültürel donanıma sahip olması gerekmektedir. Bunlardan birinin eksikliği ev okulu uygulamasını sıkıntıya sokmaktadır (Taşdan ve Demir, 2010).

Ev okulu uygulaması için ailelerin gelirlerinin iyi olması gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda kamu okuluna giden çocuklar ile ev okulu uygulaması ile eğitim gören çocukların ailelerinin maddi geliri arasında ciddi bir fark bulunmuştur (Bauman, 2001; Tösten ve Elçiçek, 2013). Maddiyatın yanında ailelerin büyük çoğunluğunun akademik olarak yüksek düzeyde olduğu, muhafazakâr oldukları görülmektedir (Taşdan ve Demir, 2010). Ayrıca ev okulu uygulaması yapan aile yapısı da zamanla değişmiştir. Önceleri kırsal kesim daha ön plandayken şimdilerde kentlerde yaygınlaşmaya başlamıştır (Tösten ve Elçiçek, 2013).

Ev okulu uygulamasında ailelerin eğitim düzeyi oldukça önemli bir etkidir. Ebeveynin eğitim düzeyi ne kadar yüksekse çocukları yetiştirme düzeyi de bu oranda artmaktadır. Ayrıca anne baba neyi, nasıl, ne kadar öğreteceğine de daha sağlıklı bir şekilde karar verebilmektedir. Ev okulu uygulamasında birden fazla çocuğu olan ailelerin daha çok verim aldıkları çeşitli araştırma sonuçlarıyla desteklenmiştir (Kartal,2014).

Ev Okulu Uygulamasında Kullanılan Müfredat ve Kaynaklar

Ev okulu uygulamasının yasal düzenlemesi eyaletler arası farklılık göstermektedir. Bazı eyaletlerde ev okulu özel okul statüsünde kabul edilmekte, bazılarında zorunlu eğitime denk, içeriği farklı şekilde alan bir okul olarak görülmekte, bazılarında ise doğrudan yasalara bağlı ev okulları bulunmaktadır. Bu düzenlemeler farklılık gösterse de uygulama fırsatı sunmaktadır (Kartal, 2014).

Ev okullarında, klasik eğitimde kullanılan yöntemlerden daha fazlası kullanılabilir. Örnek olarak; doğrudan öğretim, sunuş yoluyla öğretim, projeye dayalı öğretim verilebilir. Ayrıca ev ortamı ve çevresi öğrenciye öğrenme koşulları bakımından daha geniş ve günlük ders planlarının uygulanması için daha esnek bir öğrenme ortamı sağlamaktadır (Taşdan ve Demir, 2010). Ev okulu uygulayıcıları tarafından kullanılan öğretim/öğrenme yaklaşımları şu şekilde sıralanabilir:

Evde Okul: Ev de çocukların eğitiminden bahseden, genellikle ev okul paket programı ile eğitimin sürdürüldüğü ve maliyetli olan program türüdür. Ama bu program ile ne zaman ne öğrenileceği aileler tarafından belirlenir.

Ünite Çalışmaları: Çocukların ilgilerine göre eğitimin sürdürüldüğü yöntemdir. Bu sayede ilgi alanlarının oluşturulması, denemeler yapılması daha kolay ve keyifli olur.

“Gevşek” veya “Seçme” Ev Okulları: Matematik, okuma yazma gibi temel derslerde kaynak kitap kullanırken diğer dersler daha serbest davranılır.

Okulsuzluk: Formal dersler yoktur. Öğrenme çevrede, yaparak yaşayarak gerçekleşir. Matematik, fen gibi dersleri gözlemleyerek, kitap dışında etkinliklerle öğrenirler.

Klasik Ev Okulu: Yaklaşımın amacı insanların kendileri için nasıl öğreneceklerini öğretmektir. Basitten zora bir yol izlenir. Önce temel matematik, okuma yazma bilgisi sonra işlem, kompozisyon şeklinde zorlaşarak ilerler. Ciddi okumalar, mantık daha sonradır.

Charlotte Mason Metodu: Çocukların öğrenebilmeleri için onlara fırsat verilmesi gerektiği vurgulanır. Testler aracılığıyla değil gezi, gözlem ile öğrenme ve bildiklerini gösterme önemlidir.

Waldorf Metodu: Çocuğun beden, akıl, ruh olarak eğitilmesine önem verir. Çocukların doğal ortamda öğrenmeler gerçekleştirilmeleri önemlidir. Erken sınıflarda sanat, el sanatları, müzik ve doğa üzerine vurgu vardır.

Montessori: Bireysel öğrenmeye, güzelliklere vurgu yapar. Materyalleri vardır. Bu materyaller ev okulu aileleri tarafından tercih edilmektedir.

Çoklu Zeka: Bireylerin farklı zeka alanları olduğu ve bu doğrultuda öğrenmelerin gerçekleşeceği inanılır. Herkesin öğrenme yolu farklıdır. Bu da ev okulu uygulamasında tercih edilmesindeki temel bir nedendir.

DVD/Video Okulları: Çocukların herhangi bir şey izlemesi yerine, daha öğretici, daha faydalı programların öğretilmesi için kullanılan yöntemdir.

İnternet Ev Okulları: Kaliteli kaynaklara ulaşmada en temel araç olarak söylenebilir. Özellikle günümüzde teknoloji, ev okulu ailelerinin de hayatını kolaylaştıran bir yardımcıdır (Kartal, 2014).

Ev okulu uygulamalarında ev okulu için çeşitli ideolojilere göre hazırlanmış paket programlar bulunmaktadır. Aileler uygun olan programı kullanabilmektedirler. Ama uygulamanın ilk yıllarında bir materyal kullanmak yerine çocuklarla birebir ilgilenilen yapı oluşturulmalıdır. Evde geçirilen süre çocuğa yönelik, spor, müzik gibi etkinliklerle geçirilmelidir. Ayrıca ‘Evde Okul’ adlı hazır program ile de aileler uygulamayı yürütebilmektedir. Çoğu aile bu programı tercih etmektedir (Tösten ve Elçiçek, 2013).

Ev okullarında uygulanan müfredat değişiklik göstermektedir. Bazı devlet okulları ya da özel okullar kendi müfredatlarını ailelerle paylaşmaktadır. Ailelere ev okulu uygulamasında destek olarak yardımcı kaynak, kitap gönderen okullar olduğu gibi çeşitli dernekler de bunu yapmaktadır. Ev okulu uygulayan aileler için en önemli kaynak diğer ev okulu uygulaması yapan ailelerdir. Ayrıca destek olarak eyaletlerde yerel destek kurumları, ev okulu dernekleri bulunmaktadır. Bunların dışında müzeler, kütüphaneler, kiliseler, parklar ev okulu uygulamasına önemli katkı sunan kaynaklardır (Aydın ve Pehlivan, 2000).

Eyaletlerde bir ya da daha fazla bulunan ev okulu kuruluşları ailelerin ihtiyaçlarına yardımcı olmak için bulunmaktadır. Ailelerle internet, telefon ya da ev ziyaretleri ile yardımcı olan kuruluşlar da mevcuttur. Çocukların akranlarından izole olmasını önlemek adına akran topluluklarına girmelerini destekleyen faaliyetler de düzenlenmektedir (Aydoğan, 2007). Çocuklar başarı düzeylerinin değerlendirilmesi açısından eyaletlerde yapılan

sınavlara, yarışmalara katılabilmektedir. Bu şekilde düzeylerinin belirlenmesi sağlanır (Memduhoğlu, Mazlum ve Alav, 2015). İngiltere’de ise çocuklar herhangi bir sınava girmek zorunda değildir. Sadece üniversiteye gidebilmek için Ortaokul Genel Sertifikası gibi sınavlara girmeleri gerekmektedir (Hendek, 2019).

Ev Okulu Eğitimi Alan Çocukların Sosyal ve Akademik Düzeyleri

Ev Okulu uygulaması sonucu çocukların akademik başarıları konusunda yapılan çalışmalar net bir veri vermemektedir. Kimi araştırmalarda çocukların genel ülke sınavlarına girdiklerinde okullarda eğitim alan çocuklardan daha başarılı performans gösterdikleri göstermektedir. Üniversitelere girme konusunda da başarıları yüksek düzeydedir (Lines, 2001). Ama bazı araştırmalar da bir farkın bulunmadığını ifade etmektedir. Hala bu konuda net bir genelleme yapılmamaktadır (Gaither, 2017). Ayrıca ev okulu uygulaması ile eğitim gören çocuklar ile normal okullarda eğitim görenlerin yaş, cinsiyet özelliklerine göre de bir değişme olmadığı ifade edilmektedir. (Bauman, 2001).

Ev okulu modelinde çocukların sosyalleşmesi alanında daha çok yetişkinlerin ön plana çıktığı görülebilir. Çocuklar kendi yaş gruplarından çok gönüllü kuruluşlardaki, kiliselerdeki kişiler ile daha iç içe ve iletişim halindedirler. Bu durum çocukların iletişim becerilerini geliştiren bir durum olsa da bazı çevreler sosyalleşmelerini olumsuz etkilediğini öne sürmektedir (Lines, 2001). Bunu yanı sıra çocukların benlik gelişimi, liderlik becerileri, aile uyumu, toplum hizmetine katılım, özgüveni gibi kişisel sosyal becerilerinin üst düzeye çıktığı da belirtilmektedir. Ayrıca bu şekilde yetişmiş çocuklar yetişkin olduklarında sosyal hayata daha duyarlı, görevlerini yerine getiren, daha aktif bireyler oldukları da ifade edilmektedir (Ray, 2015).

Ev Okuluna Yönelik Eleştiriler

Ev okuluna yönelik çeşitli eleştiriler bulunmaktadır. Bu eleştiriler şu şekilde sıralanabilir:

- Ev okullarının toplumsal eşitsizliği ortadan kaldırmadan uzak bir anlayış olması
- Ev okulu uygulaması yapan ailelerin kendi görüşleri doğrultusunda hareket ederek kamu çıkarlarını hiçe sayabilme ihtimalleri
- Toplumsal bütünlüğü tehdit etmesi
- Ebeveyleerin kendi ebeveynlik duygularını tatmin ederken kamu yararından uzaklaşmaları
- ‘İnsanlar vatandaş yapılır. Vatandaş olarak doğmazlar.’ düşüncesi doğrultusunda ailelerin bu bilinci yerleştirmesinde eksiklik olabileceği
- Ev okulu öğrencilerinin bireysellik içerisinde yetişip toplumsal konularda duyarlı olamayacağı
- Ev okulu öğrencilerinin sosyalleşmelerinin ailelerinin çizdiği çerçeve içerisinde kalması ve bu şekilde toplumdan kopabilecekleri
- Ev okulu öğrencilerinin sadece ailenin verdiği düşünceler içerisinde kendini geliştirip kapalı, dar bakışlı bireyler olabileceği (Kaya, 2015).

Tüm bu sıralanan eleştiriler yanında ev okulu uygulaması ile yetişen bireylerin toplumda akranlarına karşı üstünlük tavrı sergilemesi, mesleki eğitim alamama, ileri düzey eğitim görememe şeklinde de olabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca çocukların ailelerin koruyuculuğunda büyümesi çevreden gelecek tehlikelere karşı savunmasız olma, çatışma

çözememe, işbirliği içerisinde çalışmama, fedakârlık yapmama, çok kültürlü olan çağda çocukların buna ayak uyduramaması gibi nedenleri de getireceği ileri sürülmektedir (Aydoğan, 2007).

Tüm bu eleştirilere karşı ev okulu savunucularının görüşleri ise şu şekildedir:

- Sınıf ortamlarının saldırgan tavır içerisinde olması çocukların olumsuz sosyalleşmesine neden olur.
- Olumsuzlukları otorite ile engellemeye çalışan bir ortamda çocuk bağımsız kişiliğini oluşturamaz.
- Okul ortamında çocuğun bireysel ihtiyaçları göz ardı edilir.
- Okullarda aynı yaştaki çocukların bir sınıfta oluşu eksik sosyalleşme sağlar. Ev okulunda ise her yaş grubu ile etkileşim söz konusudur.
- Aile bağlarını kuvvetlendiren bir uygulamadır (Kaya, 2015).
- Okul ortamı dışında bulunan çocuk katıldığı çeşitli ortamlarda işbirliği yapmayı daha rahat öğrenir (Aydoğan, 2007).

Sonuç

Alternatif eğitim modellerinden olan ev okulu modeli tarih boyunca var olan ve günümüze kadar gelen bir modeldir. Çoğu ülkede oldukça yaygın olan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Ev okulu modeli ülkemizde çok yaygınlaşmamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının bu konuyu sağlık durumu okula gelmesine imkân vermeyen çocuklar için gündeme aldığı görülmektedir. Bunun dışında ev okulunun uygulanabildiği ülkelerde ise aile özellikleri ön plana çıktığı görülmektedir. Bu modeli uygulayan aileler çocukların akademik, sosyal, kültürel, psikolojik anlamda çok yönlü geliştirmekle yükümlüdür. Üstelik ailelerin tamamen bu modele göre hayatları düzenlenmeleri gerekmektedir. Ailelerin ev ortamının çocukları için daha iyi bir eğitim fırsatı sunduğu ve ortam olarak daha güvenli olduğu fikri bu modelin tercih edilme nedenlerindedir. Ayrıca ailelerin ideolojik tutumları da bu nedenler arasındadır. Aslında ev okulu modelinin tercih edilmesi için tek bir neden bulunmamakta birçok neden bunu etkilemektedir. Ev okulu modeli olumlu ve olumsuz birçok açıdan ele alınan ve tartışılan bir konudur. Alternatif eğitim modellerinde olan ev okulu modelini uygulayan ailelerin özellikle akademik anlamda kendilerini geliştirmiş olmaları gerektiği söylenebilir.

Atf için (How to cite)

Çivici, B.S. ve Özaslan H. (2020). Alternatif Eğitim Modeli Olarak Ev Okulu Modelinin İncelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(7), 57-65.

Kaynakça

- Aydın, İ.P. ve Pehlivan, Z. (2000). Ev Okulu Uygulaması: Amerika Birleşik Devletleri Örneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 33(1), 91-97.
- Aydoğan, İ. (2007). Ev Okulları. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2, 72-85.
- Aymen Peker, E. ve Taş, E. (2017). Evde Eğitim Uygulaması Üzerine Bir Durum Çalışması: Evde Fen Eğitimi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 139-173.
- Bauman, K.J. (2001). Home Schooling in the United States: Trends and Characteristics. Education Policy Analysis Archives, 10(26), 1-21.

- Gaither, M. (2017). Homeschooling in the United States: A review of select research topics. 28(2).
- Gatto, J.T. (2018). Aptallaştırın Eğitim: Zorunlu Eğitimin Örtük Programı. S. Behçet (Çev.). İstanbul: Pedagoji.
- Gutfeld, A. ve Rabin, Y. (2017). Homeschooling In The United States And Its Lessons For Israel. İsrail İnsan Hakları Yıllığı. 175-220. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2977059, Erişim Tarihi: 20.10.2019.
- Hendek, A. (2019). İngiltere’de Müslüman Ailelerin Ev Okulu Tecrübeleri ve Türkiye’de Ev Okulunun İmkânı. Değerler Eğitimi Dergisi, 17(38), 71-104.
- Holt, J. (1999). Çocuklar Neden Başarısız olur? G. Koca (Çev.). Ankara: Beyaz Yayınları.
- Kartal, H. (2016). Ev Okulu. Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar içinde (s.271-291). F. Temel (Ed.), Ankara: Vize Yayıncılık.
- Kartal, S.E. (2014). Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Alternatif Bir Okul: Ev Okulları. Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Kaya, T. (2015). ABD’de Ev Okulu Uygulamasının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu Üzerine Bir Değerlendirme. Sosyoloji Dergisi, 30(3), 79-98.
- Lines, M.P. (2001). Homeschooling. ERİC No: EA 031 239. <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/3374/digest151.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi: 20.10.2019.
- MEB (2010). “Millî Eğitim Bakanlığı evde ve hastanede eğitim hizmetleri yönergesi”. Tebliğler Dergisi, 73(2629), Şubat, 2010. [https://kms.kaysis.gov.tr/\(X\(1\)S\(zqyy10ylfrgw4lhztldj1ul\)\)/Home/Goster/106197?AspxAutoDetectCookieSupport=1](https://kms.kaysis.gov.tr/(X(1)S(zqyy10ylfrgw4lhztldj1ul))/Home/Goster/106197?AspxAutoDetectCookieSupport=1), Erişim Tarihi: 21.10.2019.
- Memduhoğlu, H.B., Mazlum, M.M. ve Alav, Ö. (2015). Türkiye’de Alternatif Eğitim Uygulamalarına ilişkin Öğretmenlerin ve Öğretim Üyelerinin Görüşleri. Eğitim ve Bilim Dergisi, 40(179), 69-87.
- Ray, B.D. (2015). Research Facts On Homeschooling. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED556234.pdf>, Erişim Tarihi: 20.10.2019.
- Taşdan, M. Ve Demir, Ö. (2010). Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Ev Okulu. Kafkas Üniversitesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 9(18), 81-99.
- Taşdemir, M. ve Bulut, A. S. (2015). Ev Okulu Uygulaması Üzerine Bir Durum Çalışması: Kuram ve Özel Eğitimde Uygulama, International Journal Of Eurasia Social Sciences, 6(19), 138-157.
- Tösten, R. ve Elçiçek, Z. (2013). Alternatif Okullar Kapsamında Ev Okullarının Durumu. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 37-49.